

GRGAS

IZLOŽBA
SKULPTURA I CRTEŽA

MILE GRGAS

MUZEJ GRADA ZAGREBA

ZAGREB, 15. 9. — 30. 9. 1977.

MILE GRGAS, rođen je u Rodaljicama kraj Benkovca. Školovao se u Zagrebu, gdje je završio školu primjenjenih umjetnosti i diplomirao kiparstvo u klasi prof. Antuna Augustinčića na Akademiji likovnih umjetnosti, a nakon toga ostaje dugogodišnji suradnik njegove majstorske radionice.

Izlagao je na kolektivnim izložbama ULUH-a redovito od 1964. godine, Salonu mladih — Zagreb, te Atelijerskim susretima u Zagrebu.

Grupne izložbe:

Sisak, Grožnjan, Makarska, Vinkovci, Subotica, Zadar i Zagreb.

Samostalne izložbe:

ZAGREB 1964. g. Salon Likum Ilica 40

ZADAR 1964. g. Gradska loža

ZAGREB 1967. g. Na otvorenom prostoru

ZADAR 1969. g. Gradska loža

ZAGREB 1969. g. Salon HDLU Praška 4

BENKOVAC 1969. g. Dom kulture

BIOGRAD n/m Hotel Adriatic

OPATIJA 1975. g. Umjetnički paviljon
»Juraj Šporer«

RIJEKA 1977. g. Moderna galerija Mali salon

Izveo je monumentalnu skulpturu ORAČ na P. P. K. »VRANA« — Biograd n/m i niz spomenika u: Tkonu, Posedarju i Malom Lugu — Čabar.

Radovi mu se nalaze u Gradskoj galeriji Zagreba i privatnim zbirkama u zemlji i inozemstvu (Austrija, Italija, Njemačka, Nizozemska, Francuska, Kanada i SAD)

Za vrijeme studijskog boravka u Nizozemskoj izradio je skulpturu Dolazak proljeća, koja se nalazi u Rotterdam — Kapelle u u gradskom parku. Nekoliko godina kasnije, u istom gradu izrađuje zidnu kompoziciju Spasenje (12 x 2,5 m). Nagrađen je zlatnom plaketom za skulpturu Borba kozoroga. Nagrada mu je dodijeljena povodom Sajma cvijeća u Zagrebu 1968. g.

Sada djeluje kao profesionalni kipar. Živi u Zagrebu, ulica Rade Končara 217.

Tel. 565-097.

POPIS SKULPTURA

Red. br.	NAZIV DJELA	God. nast.	Dimenzije	Materijal
1.	VATROSLAV LISINSKI	1969. g.	76 x 50 x 40	BRONZA
2.	BUKOVČAN I KOTARANKA	1973. g.	50 x 33 x 11	BRONZA
3.	PULAC	1972. g.	35 x 20 x 10	BRONZA
4.	RAZIGRANI DJEČACI	1969. g.	138 x 25 x 20	DRVO ORAH
5.	OLIVA	1975. g.	125 x 27 x 20	DRVO MASLINA
6.	KUPAČICA	1969. g.	60 x 65 x 35	DRVO ORAH
7.	DJEVOJKA SA CVIJETOM	1975. g.	170 x 50 x 50	DRVO ORAH
8.	ŽENSKI TORZO	1968. g.	122 x 40 x 22	DRVO ORAH
9.	NAPOR	1962. g.	54 x 36 x 25	SADRA
10.	GRUPA RUDARA	1975. g.	54 x 36 x 25	SADRA
11.	SMJENA	1975. g.	39 x 10 x 10	BRONZA
12.	KOTARANKA	1970. g.	70 x 40 x 30	SADRA
13.	ŠIME	1967. g.	40 x 20 x 22	SADRA
14.	ŽENSKI TORZO	1969. g.	85 x 35 x 5	RELJEF, SADRA
15.	VIŠNJA	1962. g.	38 x 20 x 25	SADRA
16.	SUPRUGA VERA	1975. g.	50 x 25 x 25	SADRA
17.	NA OGNJIŠTU	1977. g.	110 x 65 x 60	DRVO TREŠNJA
18.	U ZAGRLJAJU	1977. g.	110 x 55 x 50	DRVO TREŠNJA
19.	BERBA	1977. g.	80 x 20 x 20	DRVO ORAH
20.	NOSI ME	1977. g.	62 x 20 x 20	DRVO ORAH
21.	BORBA NA MORU	1977. g.	24 x 22	RELJEF BRONZA
22.	SKICA SPOMENIKA U MALOM LUGU RELJEF 1	1976. g.	23 x 10	RELJEF BRONZA
23.	SKICA SPOMENIKA U MALOM LUGU RELJEF 2	1976. g.	23 x 10	RELJEF BRONZA
24.	BORBA KOZOROGA	1972. g.	77 x 46 x 27	SADRA
25.	PRED BORBU	1970. g.	90 x 18 x 42	SADRA
26.	KOZOROG U POKRETU	1972. g.	60 x 55 x 20	SADRA
27.	PLAKETA	1969. g.	14 x 10	BRONZA

POPIS CRTEŽA

Red. br.	NAZIV DJELA	God. nast.	Dimenzije	Tehnika
1.	KUPAČICA 1	1975. g.	60 x 40	SITOTISAK
2.	KUPAČICA 2	1975. g.	60 x 40	SITOTISAK
3.	RUKA	1969. g.	70 x 50	LAVIRANI TUŠ
4.	TORZO	1969. g.	70 x 50	LAVIRANI TUŠ
5.	MODELIRANJE FIGURE	1972. g.	60 x 40	LAVIRANI TUŠ
6.	SUHA GRANA	1970. g.	60 x 40	LAVIRANI TUŠ
7.	SJEDEĆA FIGURA	1969. g.	60 x 50	LAVIRANI TUŠ
8.	SPELEOLOŠKI PEJZAŽ	1969. g.	60 x 50	LAVIRANI TUŠ

BORBA KOZOROGA

NAPOR

SIME

Promatrajući skulpturu Mile Grgasa razmišljamo, ponajprije, o njenim i hodištima, o krševitom (ali dostojanstvenom) tlu umjetnikova zavičaja i o njegovoj oblikovnoj snazi što se oslanja na vrijednost naše tradicije, na Meštrovića, Augustinčića, Kršinića, Lozicu i druge, znane i manje znane, pojave i ličnosti u hrvatskoj umjetnosti novijega doba. Ovaj kipar smatra da se tradicionalnim oblikom i klasičnim kiparskim vrstama može i u današnjoj skulpturi reći mnogo toga novog i zanimljivog, naravno, uz uvjet da umjetnik posjeduje vlastitu viziju svijeta i života vlastitu »temperaturu stvaranja« oslonjenu na iskustva i doživlja u kojima su sadržane trajne ljudske (i estetske) poruke i svjedočanstva. Za ta iskustva i doživlja Mile Grgas gotovo se nije morao posebno zalagati: oni su mu nametnuli osobnom životnom okolinom, Dalmacijom i njenim krajolikom, a kipareva je zadaća da ta iskustva pretoči u sugestivan govor oblika, u likove i tijela što poprimaju nove dimenzije, novu mogućnost življenja i trajanja. Ali, odmah je potrebno naglasiti da se Mile Grgas ne zaustavlja tek na fizičkim i materijalnim podsticajima što ih zamjećuje u svome zavičajnom prostoru, taj prostor umjetniku znači mnogo više, u njemu se neprestano otkriva i duhovni razlog opstanka samog, povezanog s narodom, poviješću, običajima itd. Ovoga umjetnika zanima čitava ljudska sudbina u vremenu i prostoru što ga promatra, često protkana dramatičnim i tragičnim zbivanjima, ali i herojskim držanjem onih koji znaju da je patnja vječni pratilac puta kroz život i njegove nedoumice. Takvi se tonovi podjednako zapažaju na Grgasovim portretima, aktovima i većim, monumentalnim figuralnim kompozicijama što su, često, motivirane (i uvjetovane) javnom namjenom. Kakav je Grgasov kiparski jezik, o čemu nam on govori?

Čini mi se da bismo pogriješili kada bismo Milu Grgasa smatrali tek »preživjelim tradicionalistom«, jer se on trudi da govoru nasljeđa udahne i nova značenja, da proširi spoznajno polje trajnih simbola čovjekova kretanja, njegovih radosti i boli, očajanja i nade bez kojih ne možemo živjeti. Već od ranih radova njegovu skulpturu prati naglašeno »ekspresiviziranje« poznatih kiparskih oblika i upravo u tome pokušaju (i naporu) vidimo jednu od njegovih osnovnih značajki. Grgasovo je polazište uvijek organske naravi, oslonjeno na sve vidove života, vidljive i skrivene, radosne

i nostalgичne. Za širok raspon doživljaja potreban mu je i širok raspon izražajnih (i tehničkih) mogućnosti, pa npr. u sadri naglašava mekoću i podatnost, u bronci ozbiljnost, snagu i dramatiku a u drvu blagost i lirizam tihog, gotovo femininog podrijetla Grgasovi crteži tušem (koji predstavljaju posebno područje njegova rada) svjedoče o bogatim tokovima autorove imaginacije, o složenoj i izražajnoj asocijativnosti kojoj se ne mogu odrediti granice. Sve je ovo dokaz da je pred nama umjetnik širokog kruga zanimanja, neprestano upućen u otkrivanje onoga što nam još nije rekao a o čemu bi, na poseban način, želio govoriti. Pokušajmo stoga, odrediti njegove osnovne tematske i morfološke karakteristike, prepoznati njegov kiparski »rukopis« u djelima što smo ih upoznali. Što nam Mile Grgas donosi?

Ovaj umjetnik (još uvijek) smatra da se ljudskom figurom mogu izreći svi bitni kiparski sadržaji, te je očigledno da je njegov pogled na svijet antropocentričan, s čovjekovim postojanjem u središtu svih razmišljanja i zbivanja. Mile Grgas promatra svoje likove u različitim situacijama, u časovima blage meditacije kao i u trenucima kada se zbiva nešto tragično, dramatično i sudbonosno. Pred nama su, pretežno, stabilne i mirne vertikale, likovi čvrsto povezani s tlom na kojemu su rođeni i gdje žive, izloženi svakodnevnoj borbi za opstanak i smisao egzistencije. Unutarnja psihološka napetost postiže se sumarnim naznakama, bez velikih pokreta i pretjerane patetike, pa je tako i njen učinak mnogo dublji i složeniji. Površine kipova ponekad su glatke i sjajne a ponekad »grublje« i ekspresivnije, s ornamentalno razvedenim pojedinostima što svjedoče o Grgasovoj povezanosti s folklornim, pučkim likovnim govorom svoga zavičaja (bezimeni klesari i rezbari Dalmacije). Realističnost mase i obujma prirodna je posljedica takvih gledanja a korištenje specifične strukture kiparskoga materijala pojačava svaki dojam, svaki motiv pred kojim se umjetnik nalazi. Raspon oblika vrlo je širok i kreće se od pune, zatvorene forme do »otvorenih«, gotovo linearnih naglasu u prostoru koji skulpturu okružuje. Grgasu je podjednako bliska lirska intimna plastika kao i veći, monumentalniji zahvat spomeničke namjene. To je također jedan od dokaza da se radi o vrijednom umjetniku, o čovjeku koji je svoj život nerazdvojno povezao uz govor oblika, uz umjetnost kojom se ostavljaju trajni tragovi u vremenu što pro-

lazi. Pred nama je jedan oblik borbe s prolaženjem i zaboravom i, makar se o njenom ishodu još uvijek ne može govoriti, držim da se svakome tko se u tu borbu upušta mora odati zasluženno priznanje. Hrabrost i odlučnost Mile

Grgasa, kao čovjeka i umjetnika koji je u toj borbi ustrajao, zavrđuje takvo priznanje. Vjerujem da ova izložba to pokazuje!

ŽELJKO SABOL

ČEKANJE

VATROSLAV LISINSKI

Osservando la scultura di Mile Grgas il nostro pensiero va innanzitutto alla sua origine, al carso della terra natale dell'artista e alla sua energica modellatura che poggia sui valori della nostra tradizione: Meštrović, Augustinčić, Kršinić, Lozica ed altre note, e meno note, personalità dell'arte croata più recente. Grgas è dell'opinione che con forme tradizionali e classiche è possibile, anche nella scultura contemporanea, esprimere molte cose nuove ed interessanti a condizione, naturalmente, che l'artista possieda una personale visione del mondo e della vita, una personale creatività basata sulle esperienze contenenti messaggi umani e testimonianze. Per tali esperienze Mile Grgas non ha avuto bisogno di impegnarsi in modo particolare, gli sono state imposte dall'ambiente in cui è vissuto, dalla sua Dalmazia. Compito dell'artista è stato quello di tradurre tali esperienze in una forma di espressione suggestiva, in figure e corpi che assumono sempre nuove dimensioni. È doveroso comunque subito sottolineare che per Mile Grgas l'ambiente in cui è nato ha anche un altro significato: in esso egli trova in continuazione anche la causa spirituale della sopravvivenza dell'individuo, legato al popolo, alla storia, alle tradizioni ecc. L'artista dimostra il suo interesse per il destino dell'uomo, spesso intrecciato da avvenimenti drammatici e tragici, ma anche da atteggiamenti eroici di coloro che sanno che la sofferenza è l'eterna compagna del cammino attraverso la vita e le sue incertezze. Queste tonalità sono presenti sia nei ritratti che negli atti, come pure nelle composizioni figurative più grandi di Mile Grgas. Qual è il linguaggio di Grgas, che cosa ci dice?

Credo che sarebbe errato definire Grgas un »tradizionalista sopravvissuto«, perchè egli si impegna per arricchire la parola acquisita con nuovi significati, per dare nuova forma alle gioie e ai dolori dell'uomo, alle sue disperazioni e speranze senza le quali non possiamo vivere. Già dai primi lavori, la sua scultura è accompagnata da un'accentuata »espressività« di note forme scultoree e sta proprio in questo suo tentativo e sforzo una delle sue caratteristiche fondamentali. Il punto di partenza di Grgas è sempre di natura organica, basato su tutti gli aspetti della vita, evidenti o nascosti, allegri o nostalgici. Per esprimersi egli ha bisogno di una vasta gamma di possibilità espressive e tecniche, così, per esempio, nel gesso accentua la morbidezza, nel bronzo

la serietà, l'energia e la drammaticità e nel legno la gentilezza e liricità. I disegni all'inchiostro di China di Mile Grgas (i quali rappresentano un campo particolare della sua attività) dimostrano la ricca immaginazione dell'autore, la sua complessa ed espressiva associatività alla quale non si possono stabilire dei limiti. Tutto ciò sta a dimostrare che ci troviamo di fronte ad un artista avente una larga cerchia di interessi e continuamente avviato alla scoperta di quello che non ci ha ancora detto e di cui, in modo particolare, vorrebbe parlare. Cerchiamo pertanto di stabilire le sue caratteristiche tematiche e morfologiche fondamentali, di conoscere la sua »calligrafia« scultorea attraverso le opere viste. Che cosa ci offre Mile Grgas?

Questo artista (ancor sempre) ritiene che con la figura umana è possibile esprimere tutti i più significativi contenuti scultorei, per cui è evidente che la sua visione del mondo è antropocentrica. Mile Grgas osserva i suoi personaggi nelle situazioni più diverse, nei momenti di tranquilla meditazione, come negli attimi tragici o drammatici. Davanti a noi ci sono in prevalenza verticali stabili e ferme, figure strettamente legate alla terra in cui sono nate e dove vivono, esposte alla lotta di ogni giorno per la sopravvivenza e per dare un significato della loro esistenza. La tensione psicologica interna è espressa senza grandi movimenti ed esagerati atteggiamenti patetici. Le superfici delle sculture sono talvolta lisce e lucide e talaltra più »rudi« ed espressive, con particolarità ornamentali ben distinte che dimostrano quanto Grgas è legato al folklore e al linguaggio popolare del suo paese natale. La gamma delle sue forme è molto vasta e la sua figurazione scultoria è »a tutto tondo« e »a tutto rilievo«. A Grgas sono ugualmente congeniali la lirica ed intima plastica o le opere più monumentali. Questo è una altra dimostrazione che si tratta di un artista di valore, di un uomo che ha legato la propria vita al linguaggio figurativo. Il coraggio e la decisione di Mile Grgas, come uomo ed artista, meritano un alto riconoscimento e credo che questa mostra ne sia una concreta dimostrazione.

ŽELJKO SABOL

Prijevod:

AGNEŠA SUPERINA

DJEVOJKA S CVIJETOM

Taking a view of a sculpture created by Mile Grgas, we are at first thinking of its motivation, inspiration and source, of rocky (but dignified) soil of the artist's homeland as well as of his modelling power relying on the values found in our tradition, on Meštrović, Augustinčić, Kršinić, Lozica and others, known and less known phenomena and personalities of the Croatian art of more modern times. This sculptor considers that it is possible by the use of a classical modelling and classical types of sculpture say much new and interesting even in today's art of sculpture, providing that an artist has his own vision of the world and life, his own »creative temperature« based on life and experience containing permanent human (and aesthetic) messages and testimonies. To live up the said experience, Mile Grgas was not compelled to make any effort: it was given to him by his own life and the nature around him, Dalmatia and its landscape. The sculptor's task was just to transpose it into the suggestive speech of forms, into figures and bodies assuming new dimensions, new possibility of life and existence. However, it is at once necessary to emphasize that Mile Grgas is not attracted only by the physical and material stimuli he finds in his native milieu. The said milieu means much more to the artist because he constantly reveals in it also the spiritual reason of existence as such, in connection with the people, history, customs, etc. This artist is interested in the whole human destiny, of mankind, in space and time he takes notice of, often interwoven by dramatic and tragic events, but also by heroic attitude of those who are aware that suffering is an eternal companion on the road through life and its enigmas. Such tones are equally noted in Grgas' portraits, nudes and bigger, monumental figural compositions which are, however, often motivated (and conditioned) by a public use. What is Grgas' language of his sculptural art? What is he speaking about?

It seems to me that we would make an error in considering Grgas only an »outmoded traditionalist«, because he tries to inspire new meaning to the speech of inheritance, to widen the field of perception of permanent symbols pertaining to man's movement, his joys and sufferings, despairs and hopes, without which we could not exist. Beginning from his early works, his sculpture is under accented »expre-

ssivization« of known sculptural forms and just in this attempt (and effort) we see one of his basic features. Grgas' point of departure is always of organic nature, based on all aspects of life, seen or hidden, joyous and nostalgic ones. To express a wide span of experience he needs also a wide span of expressive (and technical) possibilities. For example, he emphasizes in plaster of paris softness and pliancy, in bronze, seriousness, strength and dramatization, in wood mildness and lyricism of a quiet, almost effeminate origin. Grgas' drawings in India ink (which has a special position in his work) bear witness to a rich flow of the author's imagination, to a complex and expressive associations which cannot be set within any limits. All this proves that we are in front of an artist having a wide range of interest, who is constantly striving to reveal something new, something not done by him before, and something that he would like to speak about in a special way. Let us, then, try to determine his basic and morphologic features, to recognize his sculptural »handwriting« in the works that we have got so far acquainted with. What is Mile Grgas bringing to us?

This artist (still now) considers that it is possible by the representation of a human figure to render all essential sculptural contents and it is evident that his view of the world is »anthropocentric, regarding the world in terms of human values and experiences. Mile Grgas observes his figures in various situations, in moments of peaceful meditation as well as in moments when something tragical, dramatic and fateful takes place. We have in front of us mostly stable and quiet verticals, the figures are firmly linked with the soil on which they were born and where they live being exposed to daily struggle for survival and the reason of existence. The internal psychological tension is achieved by the use of summary signs, without great gestures and exaggerated pathos making their impact in this way much deeper and more complex. The statues' surfaces are sometimes smooth and shining and sometimes »rougher« and more expressive with ornamentally dispersed details, all of which witnesses to Grgas' connection with the folkloristic, national figural expression of his native land (nameless stone cutters and carvers of Dalmatia). The realism of the mass and volume is the natural consequence of such outlooks

and the use of a specific structure of a sculptor's material enhances every impression, every motif facing the artist. The span of forms is very wide and includes from full, closed forms to the »open«, almost linear accentuations in the space encircling the sculpture. Grgas is equally close to the lyric intimate plastics as well as to the bigger, more monumental work created with the view of serving as a monument. This is also one of the proofs that we are dealing with a remarkable artist, a man who unseparably tied his life with the figural expression, with the art which leaves permanent traces in time which goes by

We are also faced with a kind of struggle in connection with the passing and oblivion and although the outcome of this struggle is not possible to be seen, I think that everybody who is engaged in such a struggle, deserves to be given a credit for it. Courage and resolution displayed by Mile Grgas, as Man and Artist who has persevered in the struggle fully deserves such a recognition. I am convinced that this Exhibition is witnessing it.

ŽELJKO SABOL

prijevod:

prof. JOSIP VLAHOVIĆ

Wenn man die Skulpturen von Mile Grgas betrachtet, denkt man zunächst an seinen Ausgangspunkt, den erhabenen Karstboden seiner Heimat und dessen formende Kraft, die sich an die Werte unserer Traditionen, an Meštrović, Augustinčić, Kršinić, Lozica und andere bekannte und weniger bekannte Erscheinungen und Persönlichkeiten in der kroatischen Kunst der jüngeren Zeit anlehnt. Grgas vertritt die Ansicht, dass sich mit traditioneller Formgebung und in konventionellen Skulpturtypen auch in der heutigen Skulptur viel Neues und Interessantes sagen lässt, insbesondere unter der Voraussetzung, dass der Künstler eine eigene Sicht der Welt und des Lebens hat, eine eigene »Schaffenstemperatur«, die sich auf Erfahrungen und Erlebnisse stützt, die dauerhafte menschliche und ästhetische Aussagekraft besitzen. Um Erfahrungen und Erlebnisse solcherlei Art hat sich Mile Grgas nicht sonderlich zu bemühen brauchen: sein persönliches Lebensambiente, Dalmatien und seine Landschaft, haben sie ihm aufgedrängt, und Aufgabe des Bildhauers ist es, diese Erfahrungen umzugießen in eine suggestive Formsprache, in Gestalten und Körper, die neue Dimensionen und neue Möglichkeiten des Lebens und der Existenz angenommen haben. Es muss aber sofort betont werden, dass Mile Grgas nicht bei den physischen, materiellen Stimuli haltmacht, die er in seinem heimatlichen Raum wahrnimmt; dieser Raum bedeutet dem Künstler weit mehr, in ihm enthüllt sich unablässig auch der geistige Urgrund der Existenz selbst, die mit dem Volk, der Geschichte, den Bräuchen usw. zusammenhängt. Grgas interessiert das gesamte menschliche Schicksal in der Zeit und dem Raum seiner Beobachtung; oft ist dieses Schicksal durchwirkt mit dramatischen und tragischen Ereignissen, aber auch mit der heroischen Haltung derer, die da wissen, dass durch das ganze Leben und all seine Unsicherheiten hindurch das Leiden der ständige Begleiter des Menschen ist. Solche Töne lassen sich gleichermaßen auf den Portraits, den Akten und den grösseren, monumentalen Figuralkompositionen des Künstlers erkennen, die häufig öffentliche Auftragswerke sind. Welche Sprache spricht der Bildhauer Grgas? Was hat er uns zu sagen?

Mir scheint, wir begingen einen Fehler, wollten wir Mile Grgas nur als einen »überlebten Tra-

ditionalisten« nennen, denn er ist bemüht, der Sprache des Ererbten neue Bedeutung einzuhauchen, das Erkenntnisfeld der bestehenden Symbole des menschlichen Lebens, seiner Freuden und Leiden, Verzweiflungen und Hoffnungen zu erweitern, ohne die wir nicht leben können. Schon seine frühen Bildhauerarbeiten begleitet eine betonte »Expressivisierung« bekannter Bildhauerformen, und gerade in diesem Versuch (und dieser Bemühung) sehen wir eine seiner Grundbedeutungen. Grgas' Ausgangspunkt ist immer organischer Natur und umfasst alle sichtbaren und verborgenen, freudigen und nostalgischen Aspekte des Lebens. Für seinen weit gespannten Erlebnisbogen braucht er auch einen breiten Fächer expressiver (und technischer) Möglichkeiten; so betont er bei seinen Gipsarbeiten Weichheit und Gefügigkeit, bei seinen Bronzen Ernst, Kraft und Dramatik und in seinen Holzfiguren Milde und Lyrismus stiller, fast femininer Provenienz. Die Tuschzeichnungen des Künstlers (die ein Sondergebiet seines Werks darstellen) zeugen vom Reichtum seiner Imagination, von der komplexen und ausdrucksstarken Assoziationskraft, deren Grenzen sich nicht festlegen lassen. Das alles ist Beweis genug, dass wir einen Künstler mit einem weiten Interessengebiet vor uns haben, der sich unablässig um die Aufdeckung des noch Ungesagten bemüht, über das er auf seine besondere Weise sprechen möchte. Versuchen wir also, seine grundlegenden thematischen und morphologischen Charakteristiken zu bestimmen und seine Bildhauer »handschrift« in den Werken wiederzuerkennen, die wir kennengelernt haben. Was gibt uns Mile Grgas?

Grgas ist (noch immer) davon überzeugt, dass sich mit der menschlichen Figur alle wesentlichen Bildhauer-Inhalte aussagen lassen. Es liegt also der Hand, dass seine Weltsicht anthropozentrisch ist, dass die menschliche Existenz im Mittelpunkt aller Überlegungen und Ereignisse steht. Mile Grgas betrachtet seine Gestalten in verschiedenen Situationen, in Augenblicken stiller Meditation wie auch in Momenten tragischen, dramatischen, schicksalhaften Geschehens. Vorwiegend haben wir es mit stabilen, ruhigen Vertikalen zu tun, mit Figuren, die fest auf dem Boden stehen, auf dem sie geboren sind und auf dem sie leben, Figuren, die dem täglichen Kampf um Existenz und Sinngebung des Lebens ausgesetzt sind. Die innere psychologische Spannung wird durch

summarische Andeutungen erreicht, ohne grosse Bewegungen und übertriebene Pathetik, was ihre Wirkung vertieft und komplexer macht. Die Oberflächen der Skulpturen sind manchmal glatt und schimmernd, manchmal »grober« und exipressiver, mit ornamental ausgeführten Einzelheiten, was von der Verbundenheit des Künstlers mit der Folklore, mit der Volkskunst seiner Heimat zeugt (namenlose dalmatinische Steinmetzen und Holzschnitzer). Die Realistik von Masse und Umfang sind die natürliche Folge einer solchen Betrachtungsweise, und die Benutzung spezifischer Strukturen des Bildhauermaterials verstärkt jeden Eindruck, jedes Motiv, vor dem der Künstler steht. Der Formenreichtum ist sehr gross und bewegt sich von der vollen, geschlossenen Form bis zur »offenen«, fast linearen Betonung im Raum, der die Skulptur umgibt. Grgas hat ein gleich enges Verhältnis zur lyrischen, intimen Plastik

wie zu den grösseren, monumentalen Werken der Denkmalkunst. Auch das spricht für die Vielseitigkeit dieses Künstlers, eines Menschen, der sein Leben untrennbar mit der Sprache der Formen, mit der Kunst verbunden hat, die Spuren von bleibendem Wert in vergänglicher Zeit aufbewahrt. Vor uns liegt eine Form des Kampfes gegen Vergehen und Vergessen, und obwohl wir über seinen Ausgang noch nichts sagen können, gebührt meiner Meinung nach jedem, der sich in diesen Kampf einlässt, Anerkennung. Die mutige Entschlossenheit, mit der Mile Grgas als Mensch wie als Künstler in diesem Kampf ausgeharrt hat, verdient eine solche Anerkennung. Ich bin überzeugt, die gegenwärtige Ausstellung ist eine Bestätigung dafür.

ŽELJKO SABOL

Prijevod:

Dr VLADIMIR IVIR

Naslovna strana:
BUKOVČAN I KOTARANKA — BRONCA

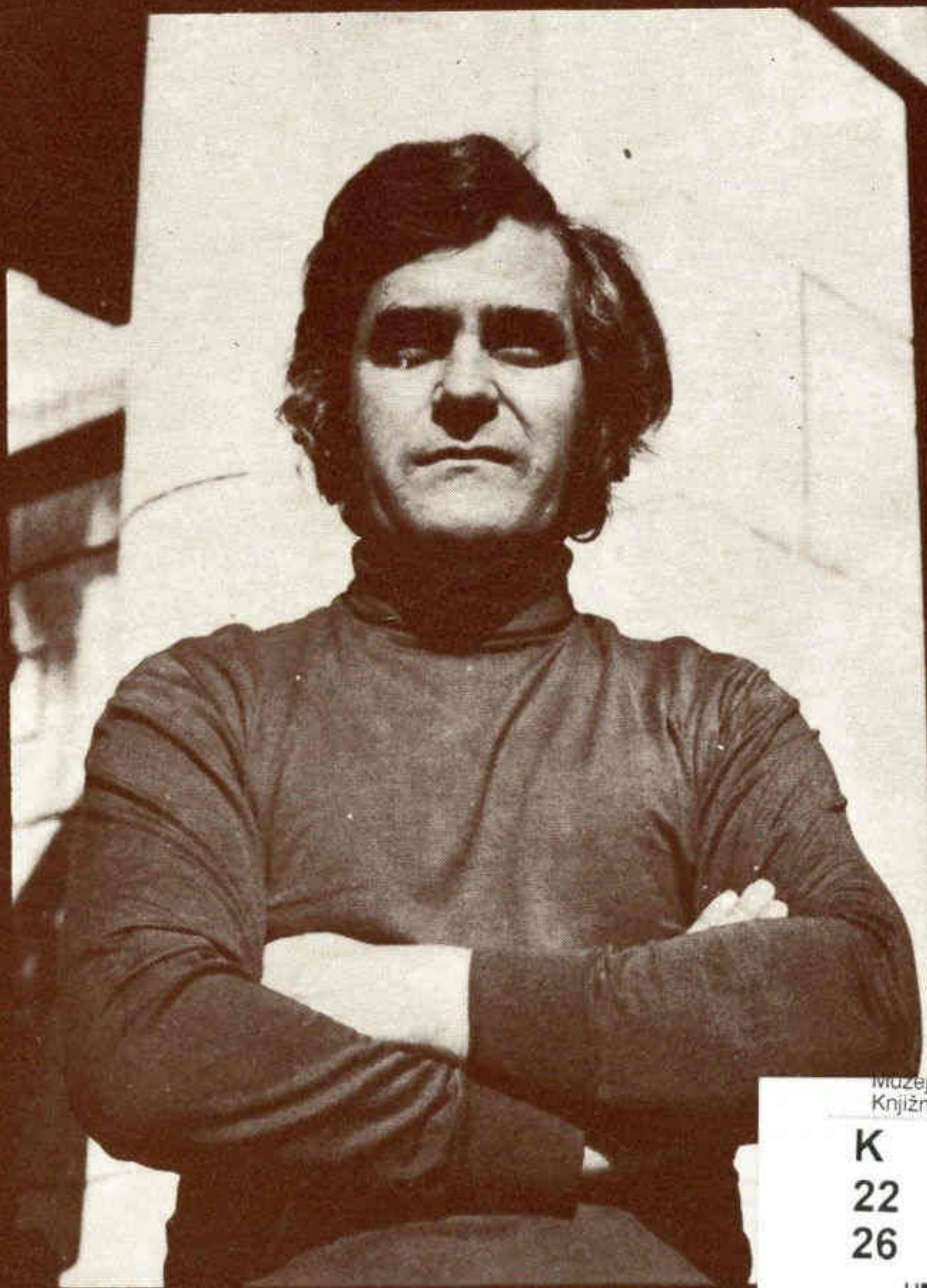
Fotografije izradio:
FRANE MORIĆ
(fotoreporter »Vjesnika« i »Večernjeg lista«)

Grafička obrada:
JOSIP MARIČIĆ

Izdavač kataloga i tisak:

**Riječka
tiskara**

RIJEKA

Muzej grada Zagreba
Knjižnica

K
22
26

4378

14520

